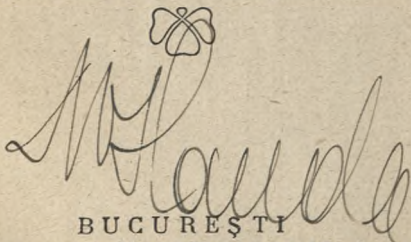

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

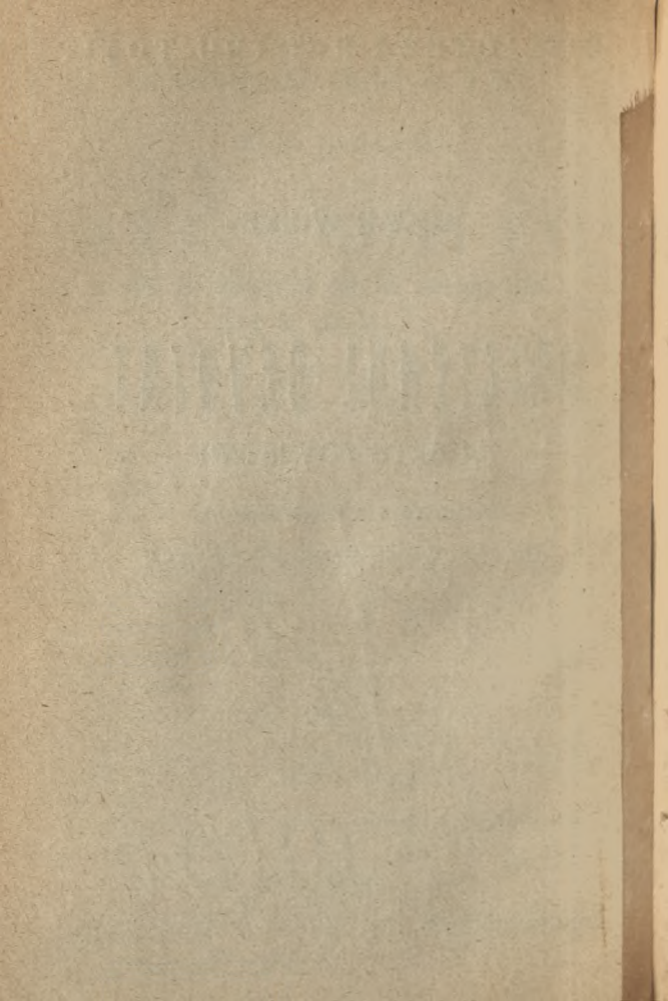
OSCAR WILDE

PRIETENUL DEVOTAT
ȘI ALTE POVESTIRI

traducere din englezește de
Dr. I. Ol. Ștefanovici-Svensk

BUCUREȘTI
Editura Librăriei „UNIVERSALA” Alcalay & Co.
27, Calea Victoriei, 27

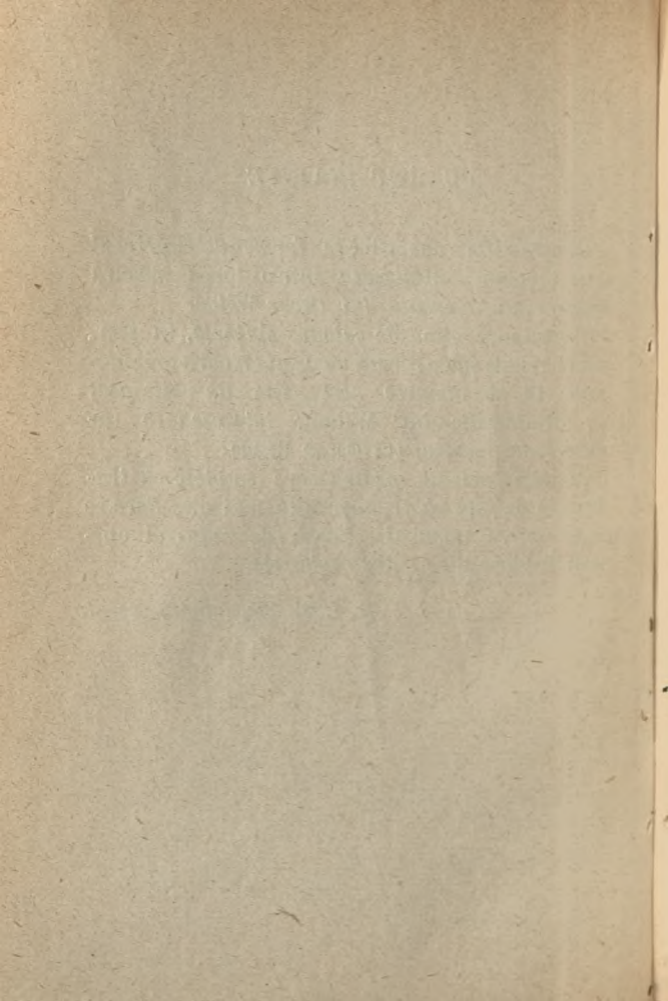
CUVÂNT ÎNAINTE

Admirabilele povestiri ce formează cuprinsul acestui volum înfățișează într'o largă măsură quintesența talentului lui Oscar Wilde.

O poetizare plină de culoare și fineță, în simboluri redată sub o formă de o superioară originalitate (să se remarce acel „ritm de idei“ atât de caracteristic lui Wilde); iată ceea ce caracterizează scrisul lui Oscar Wilde.

Aceasta-i pricina pentru care socotesc că traducerea de față va fi binevenită, mai ales dacă se ia în vedere numărul extrem de redus al opinelor traduse direct din englezește.

Dr. I. Ol. Ștefanovici-Svensk

Prietenul devotat

(„The devoted friend“)

Intr'o dimineață Guzganul cel bătrân — era un guzgan de apă, — își scoase capul din bortă. Avea niște ochi ca două mărgele strălucitoare, mustăți țepoase și cenușii iar coada asemenea unei bucăți lungi de gumilastic negru.

Bobocii de rață înotau prin apa mlăștinoasă asemenea unui cârd de canari galbeni, iar mama lor, albă la pene și cu picioarele roșii, se muncia să-i învețe cum să stea în apă pe cap.

— Nu veți ajunge în societatea aleasă, dacă nu veți ști să stați pe cap, fi tot dăscălia ea; și le tot arăta cum se stă pe cap. Dar bobocii nu-i dădeau nici o luare aminte. Erau atât de tinerei încât ha-

bar n'aveau ce înseamnă să fii în societatea aleasă.

«Ce copii neascultători!» strigă bătrânul Guzgan de apă; ar merita să-î îneci, zău așa!»

«Ba nici de cum», răspunse Rața, «fieștecare trebuie să înceapă dela început, iar părinții nu pot fi îndeajuns de răbdători».

«Ah! Eu nu știu ce-i sentimentul de părinte», zise Guzganul; «Eu nu sunt familist. De fapt n'am fost niciodată căsătorit, și nici n'am de gând. Iubirea e foarte bună în felul ei, dar prietenia stă cu mult mai presus. În adevăr nu cunosc nimic în lume mai rar și mai nobil decât o prietenie adevărată».

«Rogu-te, spune-mi deci ce crezi dumneata despre datoriile unui prieten devotat?» întrebă un Pietroșel Verde, care sta pe o salcie de-alături, de unde auzise întreaga conversație.

«Da tocmai asta ași dori să o știu și eu», zise Rața, și înotă la capătul mlaș-

tinei unde se așează în *cap*, pentru ca să dea pildă bună copiilor ei.

«Ce întrebare proastă!» strigă Guzganul de apă. «Eu ași dori ca prietenul meu devotat să-mi fie devotat, vezi bine!»

«Și ce-ai face în schimb?» întrebă păsărica avântându-se pe o mlădiță argintie și bătând din aripioarele ei delicate.

«Nu te pricep», răspunse Guzganul.

«Dă-mi voie să-ți istorisesc o poveste asupra acestui subiect», zise Pietroșelul.

«E vreo legendă despre mine?» întrebă Guzganul.

«Dacă-i așa voi asculta bucuros, căci îmi plac foarte mult născocirile».

«Ți se potrivește dumitale», răspunse Păsărica. Zbură jos și lăsându-se pe mal povesti istoria cu Prietenul Devotat.

«Era odată», începu păsărica, «un biet om mărunțel la trup, pe care-l cheama Hans.

«Avea înfățișare distinsă?» întrebă Guzganul.

«Nu,» răspunse Păsărica. «Nu cred că era ceva distins într'însul, afară doar de inima lui bună și fața lui rotundă, plăcută și nostimă. Trăia singur ca un cuc, într'o colibă de i-o sufla vântul și în fiecare zi se îndeletnicia în grădina lui. Trebuie să știi că nu se găsia grădină mai drăguță ca a lui. Intr'însa creșteau Izmă, Traista ciobănașului, Zânișoare. Se mai găsiu Trandafiri roșii, Trandafiri galbeni, Șofran liliachiu, Micșunele albe, purpurii și aurii. Căldărușa și Rochița Rândunicii, Magheranul și Garoafa sălbatică, Viorica și Narcisa și Garofița, îmbobociau și înfloriau fiecare în luna și la sorocul ei, una luând locul celeilalte, așa că în grădina lui se găsiu totdeauna frumuseți ce-ți desfătau privirile și mirezme ce desfătau mirosul.

«Little Hans avea o droaie de prieteni, dar cel mai devotat dintre toți era Hugh cel mare, morarul. Intr'adevăr, morarul cel bogat era într'atât de devotat micului Hans, încât niciodată nu

trecea pe lângă grădina lui fără să se aplece deasupra zidului și să culeagă un buchet mare de flori sau o mână de ierburi dulci, sau fără să-și umple buzunarele cu prune sau cireșe, dacă era pe timpul cireșelor.

«Prietenii adevărați trebuie să-și împartă împreună,» zicea morarul, iar Little Hans da din cap și zâmbia și era foarte mândru că are un prieten cu idei atât de nobile.

Se întâmpla adesea că vecinilor le părea ciudat că morarul cel bogat nu da nimic în schimb lui Hans, deși pusese la o parte în moară o sută de saci de făină și deși avea vaci mulgace și o turmă mare de oi dătătoare de lână; dar Hans nu-și bătea niciodată capul cu astfel de lucruri și nimic nu-i făcea mai mare plăcere decât să plece urechea ascultătoare la toate minunățiile pe care i le spunea morarul despre lipsa de egoism a prieteniei celei adevărate.

«Și așa Little Hans își vedea de

treabă în grădina lui. Cât ținu primăvara, vara și toamna, fu foarte fericit, dar când veni iarna și n'avea să ducă în târg nici poame și nici flori, îndură multă suferință frig și foame și adesea se culcă fără altă cină decât câteva pere uscate sau câteva nuci tari.

În iarna aceea își duse traiul nespus de singuratic, căci morarul nu avea nici gând să-l cerceteze.

«Ce rost ar avea să merg să-l văd pe Hans, cât timp ține omățul ăsta» obișnuia morarul să zică nevastei sale, «atunci când oamenii sunt supărați trebuie să-i lași singuri, iar nu să-i plictisești cu căutările tale: Cel puțin aceea e părerea mea despre prietenie și nu mă îndoiesc că am dreptate. Voi aștepta așadară până la primăvară și atunci îl voi cerceta și se va simți fericit ca și mai înainte să-mi poată da-rui un coș mare cu ghiocel.»

«Nu încape îndoială că te gândești foarte mult la semenii tăi», răspunse soția lui, care ședea într'un fotoliu con-

fortabil, lângă focul bine nutrit cu lemne de molift; te gândești într'adevăr foarte mult la alții. E o adevărată plăcere să aud vorbind despre prietenie.

Nu mă îndoiesc că nici preotul n'ar ști să spue lucruri atât de frumoase ca tine, măcar că locuște într'o casă cu trei caturi și deși poartă în degetul mic un inel de aur.»

«Dar n'am putea să-i trimitem lui Hans vorbă să vie aici?» zise cel mai mic fiu al morarului. «Dacă bietul Hans e amărât și necăjit îi voi da jumătate din ciorba mea și îi voi arăta iepurașii mei, ceia albi!»

«Ce băiat prost îmi ești!» strigă morarul; zău de pricep la ce te-ai mai dus la școală. După părerea mea n'ai băgat nimic la glagore acolo la școală. Cum, dacă micul Hans ar veni aci și ar vedea focul nostru cald, și cina noastră cea bună și butoiul nostru de vin roșu, s'ar putea să ne pizmuiască și pizma un lucru îngrozitor, o pată pentru oricine. Feriască Dumnezeu, n'ași vrea

ca Hans să se mânjiască în felul acesta. Eu sunt cel mai bun prieten al lui și' voi avea în pază ca să nu cadă în ispită.

Afară de asta, dacă Hans ar veni aici s'ar putea să-mi ceară pe credință niscaiva făină, lucru la care nu m'ași învoi. Făina-i una iar prietenia alta și ele nu ar putea fi puse într'aceeași apă. Vezi bine că aceste cuvinte se rostesc deosebit și înseamnă într'adevăr lucruri cu totul felurite; asta o poate vedea oricine!»!

«Ce frumos grăiești! zise soția morarului turnându-și un pahar mare de vin cald; dar bag de seamă că mi-e somn întocmai ca și când m'ași afla în biserică!»

«Mulți oameni lucrează bine», răspunse morarul; «dar foarte puțini vorbesc bine, ceea-ce arată că vorba e mult mai grea de cât fapta și mult mai aleasă totdeodată; și privi strașnic la fiul său de dincolo de masă, care se simți atât de rușinat de sine încât își

lăsă capul în piept, se roși ca racul și începù să plângă cu nasul cufundat în ceai. Dar trebuia să-l ertați, căci vedeți era atât de tânăr...»

«S'a sfârșit povestea?» întrebă Guzganul.

«Ba nici de cum,» răspunse Păsărica, «abia acum începe».

«Dacă-i așa, ești rău rămasă înapoi,» zise Guzganul. «In zilele noastre orice bun povestitor începe din coadă, apoi la început, și încheie cu mijlocul. Aceasta e metoda cea nouă. Toate acestea le-am auzit mai deunăzi dela un critic, care se plimba însoțit de un tânăr împrejurul bălții la o mare depărtare și nu mă îndoiesc că avea dreptate, căci purta ochelari albaștri, iar capul îi era chel; de câte ori tânărul făcea vre-o observație, el răspundea totdeauna la fel «Puuh». «Dar rogu-te continuă cu povestirea! Nu-ți poți închipui cât îmi place morarul cela. Eu însumi sunt plin de tot felul de simțăminte frumoase,

așa că între mine și el trebuie să fie o mare simpatie».

«Bine,» zise Păsărica sărind când într'un picior când într'altul, «îndată ce iarna trecu și ghiociei începură să-și deschidă stelutele lor palide și galbene, morarul spuse soției sale că va porni la vale, ca să-l cerceteze pe micul Hans.

«Ce inimă bună ai!» strigă soția lui; totdeauna te gândești la alți. Și vezi să iei cu tine coșul cea mare pentru flori.»

Și așa morarul opri moara de vânt, legându-i aripile cu un lanț tare de fier și o porni în jurul dealului cu coșul pe mână.

«Bună dimineața, Little Hans,» zise morarul.

«Bună dimineața,» zise Hans, rezimându-se în sapă și zâmbind până la urechi.

«Și cum ai dus-o iarna asta?» îl întreabă morarul.

«În adevăr, strigă Hans, e frumos din partea dumitale că mă întrebi asta,

foarte frumos, dar zău mi-e teamă să-ți spun că am dus-o cam greu, dar primăvara veni în sfârșit ; sunt foarte fericit, iar florile, după cum vezi, sunt foarte bine!»

«Adesea am vorbit de tine în timpul iernii, Hans,» zise morarul, «și mă gândeam cam ce mai faci!»

«Asta e frumos din partea dumitale,» zise Hans; «mai că mă temeam să nu mă fi uitat».

«Hans, mă miră că vorbești astfel,» zise morarul: «prietenia nu se uită niciodată. Tocmai asta-i frumos într'însa, dar mi-e teamă că nu pricepi în ce stă poezia vieții. Ce drăgălași sunt ghioceii tăi!».

«Sunt într'adevăr foarte frumoși,» zise Hans și îmi pare foarte bine că am atât de mulți. Am de gând să-i duc la târg și să-i vând fiicei primarului, iar cu banii vreau să-mi răscumpăr roaba».

«Să-ți răscumperi roaba? Nu cumva

vrei să zici că ai vândut-o? Ce prostie!»

«Adevărul e că am fost silit s'o vând,» zise Hans. Vezi, iarna asta am dus-o foarte greu, și n'aveam parale să-mi cumpăr o bucătură de pâine; așa că am fost nevoit să-mi vând mai întâi nasturii de argint dela haina mea de Duminică, apoi mi-am vândut lanțul cel de argint, apoi pipa aia mare și în sfârșit roaba. Dar acum am de gând să mi le scot.»

«Hans, zise morarul; îți voi da eu roaba mea. Nu e ea tocmai citovă; o margine s'a stricat, iar spițele dela roate nu-s mai bune. Știu că aceasta e foarte mărinimos din partea mea și că mulți oameni m'ar socoti foarte nescotit că mă despart de dânsa, dar eu nu sunt croit la fel cu ceilalți oameni. Eu cuget că generozitatea e miezul prieteniei și afară de asta eu mi-am cumpărat pentru mine o roabă nouă. Dar poți fi liniștit despre partea asta; iată eu îți făgăduesc că îți voi da roaba mea.»

«Intr'adevăr asta e generos din partea dumitale, zise Little Hans și fața lui rotundă și nostimă se rumeni de plăcere. «O pot drege eu cu ușurință, căci și-așa am în casă o scândură.»

«O scândură!» zise morarul «tocmai asta îmi trebuie și mie pentru acoperișul hambarului. S'a făcut o gaură mare, așa că grâul se va jilăvi cu totul, dacă n'o astup. Ce bine că mi-ai adus aminte de asta.

E minunat lucru cum o faptă bună aduce după sine pe a doua. Eu ți-am dat roaba mea, iar tu îmi vei da scândura ta.

Nu 'ncape pic de îndoială că roaba mea prețuiește mai mult ca scândura ta, dar vezi că prietenia adevărată nu privește lucrurile în felul ăsta. Rogu-te dă-mi-o îndată, ca să mă și apuc de acoperișul hambarului celuia».

«Cum să nu ți-o dau», strigă micul Hans, fugi în șopron și veni aducând scândura târâș.

«Scândura nu-i prea mare», zise

morarul măsurând-o din ochi și mi-e teamă că după ce-mi voi fi dres acoperișul hambarului nu-ți va mai rămânea dintr'însa nimic ca să-ți dregi roaba; dar firește nu eu sunt de vină. Și acum, după ce ți-am dat roaba, nu mă îndoesc că vei binevoi să-mi dai în schimb și niște flori. Iată coșul și grijește să-l umpli tot».

«Tot?» zise micul Hans, cam întristat, căci în adevăr coșul era foarte mare și știa că dacă îl va umplea nu-i vor mai rămânea deloc flori pentru târg. Iar el era foarte îngrijorat să-și redobândească nasturii de argint.

«Vezi bine, răspunse morarul,» de oare ce ți-am dat roaba mea, nu cred că-ți cer prea mult cerându-ți câte-va floricele. Poate că n'am dreptate, dar eu socotiam că prietenia, prietenia cea adevărată e lipsită de orice fel de egoism.

«Scumpul meu prieten, bunul meu prieten», strigă micul Hans, fii bine venit la toate florile grădinii mele. Țin mai mult la buna dumitale părere

despre mine, decât la nasturii mei de argint.» Cu acestea alergă și culese toți ghiocerii ce-i avea, drăgălași, și umplu coșul morarului.

«Să ne vedem cu bine, Little Hans,» zise morarul urcând dealul cu scândura pe umăr și cu coșul cel mare în mână.

«Cu bine,» zise micul Hans și de bucuria roabei prinse a săpa înainte cu veselie.

În ziua următoare Hans bătea în cue niște curpeni albi în pridvorul casei, când auzi vocea Morarului strigându-l din drum. Sări depe scară, alergă jos în grădină și privi peste zid. Cine să fie ?

Era Morarul, cu un sac mare de făină în spate.

«Dragă Hans», zise Morarul, ai fi atât de bun să duci în locul meu sacul acesta de făină în târg ?

«Vai, îmi pare rău,» zise Hans, «dar pe legea mea, azi am multe treburi. M'am apucat să bat în cue toți

curpenii agățători, să stropesc toate florile și să-mi cosesc iarba».

«Bine», zise Morarul, «dar eu socotesc că, dacă iei în seamă că îți dau roaba mea, e cam neprietenesc lucru să te dai în lături».

«O nu grăi astfel», strigă Little Hans, «n'ași vrea să par neprietenos pentru nimic în lume. Alergă în casă să-și ia pălăria și o porni greu cu sacul cel mare în spinare.

«Era o zi foarte călduroasă, drumul era grozav de prăfuit și înainte ca Hans să fi ajuns la chilometrul al șaselea era atât de trudit, încât trebui să șadă ca să se odihniască. Cu toate acestea își văzu de drum cu strășnicie și în sfârșit ajunse în târg. După câtăva așteptare vându sacul de făină pe un preț foarte bun și apoi se reîntoarse acasă în grabă, căci se temea să nu se întâlnească cu niscaiva hoți la înserare.

«Asta a fost fără îndoială o zi grea», își zise Little Hans pe când se pregătia de culcare, dar îmi pare bine că

i-am îndeplinit rugămintea, căci el e cel mai bun prieten al meu și afară de asta îmi va da roaba.

«A doua zi des de dimineață veni Morarul să primiască banii pentru sacul său de făină, dar Hans fusese atât de trudit încât nu se sculase încă din pat.

«Pe legea mea», zise Morarul, «ești foarte trândav. Ba nu zău, dar gândește-te că îți dau roaba mea și că ar trebui să lucrezi mai cu zor. Lenevia e un mare păcat și nu-mi place ca prietenii mei să fie trândavi. Nu te supăra că vorbesc așa de pe șleau. Nici prin vis nu mi-ar trecea să-ți spun toate acestea, dacă nu ți-ași fi prieten, căci ce prietenie ar fi aceea când nu poți spune verde ceea-ce crezi. Fiecare poate spune lucruri fermecătoare și plăcute, oricine poate linguși, dar un prieten adevărat îți spune mai degrabă lucruri neplăcute, se înțelege nu cu gândul să te supere. Dacă cineva ți-e prieten într'adevăr credincios, preferă să-ți

spună mai degrabă lucrurile cele neplăcute, căci își dă seama că prin aceasta face o faptă bună».

«Imi pare foarte rău», zise Little Hans, frecându-și ochii cârpiți de somn și luând și scufia de noapte depe cap, «dar eram atât de ostenit încât socotiam că nu-mi face rău dacă stau o clipă pe pat ascultând cântecul păsărilor. Știi dumneata că eu lucrez cu mult mai bine după ce ascult cântecul păsărilor?»

«Bine, îmi pare bine de asta», zise Morarul, lovind pe Hans pe umăr, cu atât mai mult că ași voi să vii sus la moară îndată ce te îmbraci, ca să-mi dregi coperișul hambarului.

Bietul Hans abia aștepta să meargă și să lucreze în grădina lui căci, florile lui nu fuseseră udate de două zile, dar pe de altă parte nu ar fi vrut să-i refuze nimic Morarului, atât îi era de prieten.

«Crezi că ar fi neprietenos din partea mea dacă ți-ași spune că am în-

treabă?» întrebă el cu vocea sfioasă și tremurândă de teamă.

«Vezi bine că da», răspuse Morarul, «nu cred că-ți cer prea mult, dacă iei în vedere că țiți voi da roaba mea, dar, firește, dacă refuzi voi merge și voi isprăvi lucrul eu însumi».

«O, Doamne ferește nu», strigă Hans; sări jos din pat, se îmbracă și merse la hambar.

Lucră la el toată ziulica până la asfințitul soarelui, iar când soarele scăpăta, Morarul veni să vadă cum merge treaba.

«Ai astupat borta din acoperiș, Hans?» strigă Morarul cu voce veselă.

«Da, pe-de-întregul,» răspuse Little Hans coborând scara.

«A», zise Morarul, «nu e pe lume lucru mai plăcut decât acela pe care-l faci pentru alții».

«E fără îndoială o mare cinste pentru mine că te aud vorbind astfel», răspuse Hans așezându-se să se odihniască și ștergându-și fruntea de su-

doare, «o mare cinste. Dar mi-e teamă că eu nu voi avea niciodată gânduri atât de frumoase ca ale dumitale.»

«O, îți vor veni ele dela sine», zise Morarul, «dar trebuie să te străduiești ceva mai mult ca să le ai. Deocamdată faci numai practica prieteniei, mai apoi vei dobândi și teoria ei».

«Intr'adevăr crezi că o voi dobândi?» întrebă Little Hans.

«Nu mă îndoiesc câtuși de puțin de asta», răspunse Morarul, «dar acum, după ce-ai dres acoperișul, ai face mai bine să mergi acasă și să te odihnești, căci mâine ași vrea să-mi mâni oile la munte».

Bietului Hans îi era groază să crâcniască. Și a doua zi des de dimineață Morarul își duse oile la casa lui Hans și Hans porni cu ele la munte. Ca să le ducă și să le întoarcă din munte îi trecu ziua întreagă; când se înturnă era atât de trudit, încât adormi pe scaun și nu se deșteptă până în zori.

«Ce timp plăcut voi avea azi, când voi lucra în grădină», își zise și porni la lucru fără zăbavă. Dar nu putu să grijiască de flori, căci prietenul său, Morarul, îi da într'una târcoale și îl trimetea cu însărcinări lungi, sau îl lua cu sine să-i ajute la moară. Little Hans era foarte amărît și se temea că florile sale vor socoti că el le-a uitat, dar se mângâia cu gândul că Morarul era cel mai bun prieten al său. «Afară de asta, obicinuia el să zică, el o să-mi dea roaba lui, ceea-ce e un act de generozitate curată.»

«Și astfel Little Hans continuă să lucreze pentru Morar și Morarul îi spunea tot felul de lucruri frumoase despre prietenie, pe cari Hans și le însemnă într'o cărticică, pe cari obicinuia să le citiască peste noapte, căci lui Hans îi plăcea foarte învățătura.

Intr'o seară, pe când Hans sta la vatră, se auzi o lovitură tare în ușe. Era o noapte sălbatecă și vântul sufla și mugia în jurul casei cu atâta tărie în-

cât la început le crezù că erà furtună. Dar în curând urmă o a doua lovitură și apoi o a treia, mai tare decât celelalte două.

«E vr'un biet călător!, își zise Hans și dădu fuga la ușe.

În ușe cine era? Morarul, cu un felinar într'o mână și cu o bătă mare în cealaltă.

«Scumpul meu Hans,» strigă Morarul, «sunt foarte necăjit. Băețașul meu a căzut depe scară și s'a izbit așa de rău, că trebuie să chem doctorul. Dar doctorul locuiește atât de departe și noaptea e atât de grozavă, încât mi-a venit în minte că ar fi cu mult mai bine dacă ai merge tu în locul meu. Știi că ți-am făgăduit roaba mea și ar fi frumos din partea ta dacă ai face pentru mine ceva în schimb.

«De sigur,» zise Hans, «socotesc venirea dumitale ca o cinste; voi porni îndată. Dar rogu-te împrumută-mi felinarul dumitale, căci noaptea e întunecoasă și mi-e teamă să nu cad în vreun șanț.

«Imi pare foarte rău,» zise Morarul, dar e laterna mea cea nouă și ar fi mare pagubă dacă s'ar strica cumva».

«Bine, nu te supăra, voi merge eu și fără ea», zise micul Hans, își luă blana cea mare din cui și căciula cea călduroasă, își înfășură gâtul și porni.

«Ce mai furtună era! Noaptea era atât de neagră încât Hans abia putea vedea drumul, și vântul sufla atât de păgân încât sta să-l doboare la pământ.

«Cu toate acestea nu-și pierdu curajul și, după ce trepădă drumul preț de vreo trei ceasuri, sosi la casa Doctorului și bătu la ușe.

«Cine-i?» strigă Doctorul, scoțându-și capul pe fereastra dormitorului.

«Little Hans, d-le Doctor».

«Ce dorești dela mine, Little Hans?»

«Fiul Morarului a căzut de pe scară și s'a izbit și Morarul dorește să veniți îndată.»

«Foarte bine, zise Doctorul; să-mi aducă calul, cismele cele groase și lanterna, apoi coborî scările și călări înspre

casa Morarului; iar Hans îl urmăria cu multă greutate. Dar furtuna se înăspria tot mai mult, prinse a ploua cu găleata și Hans nici nu putea să vadă drumul, nici să ție pas cu mersul calului. În sfârșit se rătăci prin bălăriile pline de scufundături adânci, și de apă. Căzu bietul Hans și se înecă. Trupul său fu găsit în ziua următoare de niște păstori de capre plutind într'o baltă mare. Păstorii îl duseră la căscioara lui.

Toată lumea fu de față la înmormântarea lui Little Hans, atât era de iubit, iar cel care-l jelia mai cu foc era Morarul.

«Cum eu eram cel mai bun prieten al lui,» zise Morarul, «se cade să fiu în fruntea jeluitorilor lui; și astfel merse în fruntea convoiului, îmbrăcat într'o manta lungă și neagră, ștergându-și întruna ochii cu o batistă mare.

«Moartea lui Little Hans e fără îndoială o mare durere pentru oricine,» zise Faurul, după înmormântare, pe când

ședeau în tihnă la han bând vin dres cu mirodenii și mâncând turtișoare dulci.

«Fără îndoială o mare pierdere, mai ales prin mine, răspunse Morarul, roaba mea îi era ca și dată și acum zău de știu ce să mă fac cu dânsa. Imi stă în cale la tot pasul și afară de asta e așa de hodprogită în cât n'ași dobândi nimic pe ea dacă ași vinde-o. Altădată mă voi îngriji să nu mai dau nimic. Omul suferă totdeauna când e prea bun la inimă.»

«Ei?!» zise Guzganul după un răstimp.

«Ei, așa sfârșește povestirea», zise Pietroșelul.

«Dar ce s'a făcut cu Morarul?» întrebă Guzganul.

«O! asta zău n'o știu», răspunse Pietroșelul; și nici nu mă îngrijesc de asta».

«Se vede bine că nu poți avea nici o simpatie», zise Guzganul.

«Mi-e teamă că nu cam pricepi morala povestirii», băgă de seamă Pietroșelul.

«Ce zisesi că n'am priceput?» țipă Guzganul.

«Morală»

«Vrei să zici că povestirea are o morală».

«Vezi bine», zise Pietroșelul.

«Ei», zise Guzganul foarte ciudos. Eu socotesc că ar fi trebuit să nu-mi spui asta înainte de a începe povestirea. Dacă mi-ai fi spus-o, te încredințez că nu te-ai fi ascultat; în adevăr ar fi trebuit să zic «nu», ca criticul acela; dar pot să zic acum».

Și scoase ascuțit un «nu», mătură pământul cu coada și se întoarse în borta lui.

«Ei, ce părere ai de Guzganul acesta?» întrebă Rața, care se apropia bălăcindu-se». Cât mă privește, eu am sentimente de mamă și nu pot vedea un burlac îmbătrânit, fără să-mi dea lacrimile.

«Mai degrabă mi-e teamă că l-am plictisit», răspunse Pietroșelul. «Adevărul este că i-am povestit o istorie cu morală».

«O, aceasta a fost totdeauna un lucru foarte primejdios,» zise Rața.

Iar eu îi împărtășesc părerea întru toate.

Prințul Fericit

„Th. happy prince“

Deasupra unei colonne, ce întrecea în înălțime clădirile cetății, era așezată statuia Prințului Fericit. El era acoperit peste tot cu foițe subțiri de aur fin; drept ochi avea două safire strălucitoare; iar în mânerul spedei sale era încrustat un sclipitor rubin roșietic.

În adevăr, el era obiectul de admirație al tuturor.

«E frumos ca sfârleaza de vânt ce se pune pe case», observă unul dintre Consilierii Orașului, care râvnia după renumea de a avea gusturi artistice; «numai că nu e tot atât de folositor», adăugă el, de teamă ca poporul să nu-l creadă om nepractic, ceea ce nici nu era de fapt.

«De ce nu ești ca Prințul Fericit?» în-

trebă o mamă duioasă pe unicul ei băiețel, ce plângea întinzând mâinile după lună. «Prințul Fericit nici în vis măcar nu plânge după ceva».

«Ce bine îmi pare că se găsește în lumea asta cineva într'adevăr fericit», zise un om desamăgit de viață, pe când privia la statuia cea minunată.

«E întocmai ca un înger,» ziceau copiii eșind din Catedrală în hainele lor de sărbătoare, cu șorțul curat alb ca zăpada.

«De unde știți voi asta?» întrebă Profesorul de Matematică, «voi n'ați văzut încă nici un înger».

«O! dar i-am văzut în vis», răspundeau copiii; iar Profesorul de Matematică încreția fruntea cu un aer foarte sever, căci el nu da voie copiilor să viseze.

Intr'o noapte zbură deasupra cetății un Rândunel. Prietenii lui plecaseră în zbor spre Egypt, cu șase săptămâni înainte, dar el se oprise aici. Vezi Doamne se îndrăgise de o prea frumoasă Trestie.

O întâlnise încă din primăvară, pe când zbura în josul râului gonind după un fluture galben; fusese atât de fermecat de făptura ei mlădie, în cât se oprise să-i vorbească.

«Imi dai voie să te iubesc?» îi zise el; căci nu-i plăcea să vorbească cu mult înconjur. Iar Trestia se înclină adânc în fața lui. Și astfel prinse a zbura în jurul ei, atingând oglinda apei cu aripile și încrețind unde de argint. Astfel știa el să curtenească. Și așa făcu cât ținu vara.

«Ce iubire ridiculă,» ciripeau celelalte Rândunele; «ea n'are nici-o zestre, în schimb are rubedenii cu nemiluita». În adevăr râul era plin de Trestii. Apoi când veni toamna porniră cu toatele în zbor.

După plecarea lor se simți stingher și începu să se plictisiască cu iubita lui. Nu știe să conversezeze», zice el, «și mi-e teamă că e și o cochetă, pentru că totdeauna șoptește cu vântul» (Și fără îndoială, de câteori sufla vântul ea îi

făcea cele mai grațioase plecăciuni) «Văd că-i o fire casnică», continuă el, «dar mie-mi place să călătoresc și deci trebuie să-i placă și nevastei mele să călătorească.»

«Vrei să mergi cu mine?» îi spuse el în cele din urmă, dar Trestia clătină din cap; atât de mult ținea ea la pământul pe care crescuse.

«Ți-ai răs de mine», strigă el. «Plec spre Piramide. Să ne vedem cu bine.» Și zbură. Zbură ziua întreagă și noaptea ajunse la cetate.

«Unde ași putea să stau?» zise. «Nădăduesc că cei din cetate mi-au pregătit o primire frumoasă». Atunci văzu statuia pe columna cea înaltă.

«Mă voi așeza acolo. E, o poziție frumoasă și cu aer curat». Și se lăsă tocmai la picioarele Prințului Fericit.

«Am un dormitor de aur», își zise privind împrejur și se pregăti să se culce. Dar tocmai pe când voia să-și vâre capul sub aripă, un strop mare de apă căzu asupra-i. «Ce lucru ciudat! Nu e

nici un noruleț pe cer, stelele sunt clare și strălucitoare și cu toate acestea plouă. Clima Europei nordice e într'adevăr îngrozitoare. De altminteri trestiei îi plăcea ploaia, dar tocmai acesta dovedește egoismul ei.»

Atunci căzu un alt strop.

„Ce rost are o statuie, dacă nu te poate feri de ploaie?“ Trebuie să-mi fac rost de un coș bun,“ și se hotărî să zboare.

Dar înainte de a-și desface aripile căzu un al treilea strop; se uită în sus și văzu. Ah, ce văzu?

Ochii Prințului Fericit erau plini de lacrimi și lacrimi curgeau pe obrazii lui de aur. Fața lui era așa de frumoasă în bătaia lunii încât Rândunelul fu cuprins de-o milă adâncă.

„Cine ești tu?“

„Eu sunt Prințul cel Fericit“

„De ce plângi atunci?“ întrebă Rândunelul. „M'ai udat de tot.“

„Pe când eram în viață și aveam o inimă omenească“, răspunse statuia, nu

știam ce-s lacrimile, căci locuiam în Castelul „Sans-Souci“*, unde grijile n'aveau voie să intre. Ziua întreagă mă jucam în grădină împreună cu tovarășii mei, iar seara conduceam dansul în Sala cea Mare. În jurul grădinii era un zid foarte înalt, dar niciodată n'am avut grija să mă întreb ce este dincolo de dânsul, căci toate lucrurile din jurul meu erau nespuse de frumoase... Curtenii mă numeau Prințul Fericit și într'adevăr eram fericit, dacă plăcerea poate fi fericire. Așa trăii și așa am murit. Și acum, când sunt mort, ei m'au așezat aci, așa de sus încât pot vedea toată urâciunea și mizeria cetății mele și deși inima mea e făcută din plumb nu pot face alt decât să plâng.“

„Cum, el nu-i din aur solid“, își zise Rândunelul. (Era prea politicoasă ca să facă vreo observare cu glas tare.)

„Departee“ continuă statuia cu o voce înceată și melodioasă, „departee într'o stradă mică se află o casă săracă. Una

1) Castelul „Fără-de-griji“

dintre ferestre e deschisă și printr'însă pot vedea o femeie șezând la o masă. Fața ei e subțire și ostenită, are mâni înroșite și aspre, pline de înțepături de ace, căci e cusătoreasă. Ea brodează niște mărgărite pe o rochie de satin pentru cea mai drăguță dintre domnișoarele de onoare ale Reginei, care o va purta la balul de la curte. Intr'un pat din colțul odăii zace bolnav unicul ei băiețaș. Copilul e cuprins de friguri și cere niște portocale. Mama lui n'are să-i dea nimic, decât apă de râu, iar el plânge într'una. Rândunel, Rândunel, mic Rândunel, nu vrei să-i duci rubinul de pe mânerul spadei mele? Picioarele mele sânt prinse de iedestalul acesta și nu mă pot clinti din loc.

„Sunt așteptat în Egipt“, zise Rândunelul.

„Prietenii mei sboară în susul și în josul Nilului și vorbesc cu florile cele mari de lotus. În curând vor merge să se culce în mormântul marelui Rege. Regele însuși e acolo în sicriul său zu-

grăvit. E îmbalsamat cu mirezme și înfășurat în pânză galbenă. În jurul gâtului poartă un lanț de smaralde verzi și palide, iar mâinile sale sunt asemenea frunzelor veștede.

„Rândunel, Rândunel, mic Rândunel,” zise prințul „nu vrei să stai cu mine o noapte și să fii trimisul meu? Copilului îi este așa sete și mama lui e așa de tristă.”

„Mie nu-mi plac băeții,” răspunse Rândunelul. „vara trecută, pe când zburam pe deasupra râului, doi băeți grosolani, fiii morarului, aruncau într’una cu pietre în mine. Nu m’au izbit niciodată, vezi bine, căci noi rândunelele sburăm foarte repede și afară de asta eu sunt coborâtorul unei familii vestite prin iuțeală; dar ori cum aceasta era din partea lor un semn de lipsă de respect.”

Dar Prințul Fericit avea o înfățișare atât de tristă, încât Rândunelul se întristă. „E foarte frig aici,” zise el. „cu toate acestea voi rămânea cu tine, o noapte și voi fi trimisul tău.”

„Îți mulțumesc, mic rândunel,” zise prințul.

Și Rândunelul ciuguli rubinul cel mare de pe sabia prințului și sbură cu el în cioc pe deasupra acoperișurilor cetății.

Trecu pe lângă turnul catedralei pe care erau sculptați îngeri de marmoră albă. Trecu pe lângă palat și auzi sunetele dansului. O copilă frumoasă eși pe balcon cu iubitul ei. Ce minunate sunt stelele,“ îi zise elei, „și ce ciudată e puterea iubirii.“

Nădăjduesc că haina mea va fi gata până la celălalt bal“, răspunse ea; „am poruncit să se brodeze pe ea mărgărite; dar vezi că croitoresele sunt așa de leneșe.“

Rândunelul trecu pe deasupra râului și văzu felinarele ce atârnavă de catargurile corăbiilor. Trecu deasupra cartierului Ghetto și văzu pe Evreii cei bătrâni tocându-se unii cu alții și cântărindu-și banii în cântare de aramă. În sfârșit ajunse la casa cea sărăcăcioasă și privi înăuntru. Băiețașul tușia înfrigurat în pătuțul lui, iar mama adormise de osteneală.

Sări înăuntru și lăsă rubinul cel mare pe masă alături de degetarul femeii. Apoi sbură ușor în jurul patului, răcorind cu aripele sale fruntea băiatului. «Ce răcoare simt», zise băiatul, «se vede, că mă fac mai bine»; căzu într'un somn ușor și dulce. În urmă Rândunelul sbură îndărăt la Prințul Fericit și îi spuse ceea ce făcuse.

«E ciudat», zise el, «dar simt că mi-e cald, de și e atât de frig».

«Asta e pentru-că ai făcut o faptă bună», zise prințul. Și micul Rândunel începu să cugete și adormi: decâteori cugetă, adormiă.

Când se crăpă de ziuă zbură la râu și făcu o baie. „Ce fenomen remarcabil“, zice Profesorul de Ornithologie pe când trecea podul. „O rândunică iarna!“ Și scrise un răvaș lung despre ea ziarului local. Toți îl citau, căci era plin de o groază de cuvinte pe care nu le puteau înțelege.

„In noaptea aceasta pornesc spre Egipt“, zise Rândunelul și ce vesel era

când se gândia la plecare. Vizită toate monumentele publice și stătu îndelung în vârful clopotniței bisericii. Iar vrăbiile ce-l vedeau trecând, ciripeau și-și ziceau una alteia: „Ce strein distins“. Iar el se simția în culmea fericirii.

Când luna prinse a rătăci, se întoarse în zbor la Prințul Fericit.

„Ai să-mi dai vreo însărcinare pentru țara Egiptului?“ întrebă el; „acum pornesc într'acolo.“

„Rândunel, Rândunel, mic Rândunel“, zise Prințul, „nu vrei să mai stai cu mine?“ „Vezi că sunt așteptat în Egipt“, răspunse Rândunelul. „Măine prietenii mei își vor lua zborul spre Cataractul al doilea. Hipopotamul stă ascuns prin oastea trestişului, și pe un tron mare de granit stă zeul Memnon. Cât ține noaptea el priveghiază stelele și când se arată Luceafărul Dimineții scoate un strigăt de bucurie și apoi glasul-i amuțește. La miezul zilei leii cei galbeni vin să se adape la marginea apei. Ei au

ochii verzi asemenea smaraldelor, iar mugetul lor întrece în tărie mugetul Cătaractului“.

„Rândunel, Rândunel, mic Rândunel“, zise Prințul, „departe în cetate văd un tânăr într'o mansardă. El stă aplecat deasupra unui pupitru încărcat de hârtii, iar lângă el într'un pahar văd un mănunchi de viorele veștejite. Părul său e negru și creș și buzele sale roșii ca rodia, iar ochii îi sunt mari și plutitori în vise. Se zorește să isprăvească o piesă pe seama Directorului de Teatru, dar este prea frig și nu mai poate scrie. În sobă nici măcar un tăciune, iar foamea l-a slăbit cu totul“.

„Voi rămânea încă o noapte cu Tine“, zise Rândunelul, care într'adevăr avea o inimă de aur. „Să-i duc și lui un rubin?“

„Vai! nu mai am nici un rubin“, zise Prințul; ochii mei sunt tot ce mi-a rămas. Ei sunt făcuți din safire rare, cari au fost aduse din India acum o mie de ani. Ciugulește unul dintre ele și du-i-l

lui. El îl va vinde vr'unui giuvaergiu, apoi va cumpără hrană și lemne de foc și-și va isprăvi piesa“.

„Iubitul meu Prinț“, zise Rândunelul. „Nu pot face acest lucru“, și începu să plângă.

„Rândunel, Rândunel, mic Rândunel“, zise Prințul, „fă precum îți poruncesc“.

Și așa Rândunelul ciuguli ochiul Prințului și porni în zbor spre mansarda studentului. Era destul de ușor să intre într'însa, căci în acoperiș se găsea o hortă mare.

Zbură printr'însa înăuntru ca o săgeată și ajunse în odaie. Tânărul își îngropase fața în palme, așa că nu prinse de seamă fâșiitul aripilor păsării și, când își ridică privirea, găsi safirul cel frumos ce zăcea printre viorelele ofilite.

„Încep să fiu prețuit“, zise el, „acesta e pe semne dela vr'un mare admirator al meu. Acum îmi pot sfârși piesa,“ și fața lui strălucia de fericire.

În ziua următoare Rândunelul zbură în port. Se lăsă pe catargul unei corăbii

mari și se uită la marinarii ce urneau niște lăzi grele trăgând de funii.

„Hep Hep“ își strigau unii altora când ajungeau sus.

„Eu merg în Egipt,“ strigă Rândunelul, dar nime nu-l băgă în seamă. Și când răsări luna, el se întoarse plutind pe aripe la Prințul Fericit.

„Am venit să-mi iau rămas bun,“ îi zise.

Rândunel, Rândunel, mic Rândunel,“ zise Prințul, „nu vrei să mai stai cu mine o noapte?“

„E iarnă,“ răspunse Rândunelul, și zăpada cea rece nu-i departe. În Egipt soarele aruncă raze calde peste palmierii verzi, iar crocodilii se tolănesc prin mâl și cată în juru-le alene. Tovarășii mei își clădesc un cuib în Templul din Baalbec pentru supravegherea porumbeilor albi și rozi, ce-și gânguresc unul altuia.

Scumpul meu Prinț trebuie să te părăsesc, dar nu te voi uita nici când; iar în primăvară îți voi aduce două pietre nestimate, în locul celor pe care le-ai dăruit dela tine. Rubinul va fi mai roșu

de cât un trandafir roșu, iar safirul va fi tot atât de albastru ca și marea cea fără de margini.“

„Colo jos în piață“, zise Prințul, stă o fetiță ce vinde chibrituri. Din nebăgare de seamă chibrilurile i-au căzut într'un șanț și s'au stricat cu totul. Tatăl ei o va bate dacă nu-i va duce acasă banii; iar ea plânge cu amar. Nu are nici ghete nici ciorapi, iar capul ei micuț nu e acoperit. Ciugulește-mi celălalt ochi și dăi-l ei: tatăl ei nu o va bate.“

„Voi mai rămânea o noapte cu tine,“ zise Rândunelul, „dar nu mă lasă inima să-ți ciugulesc ochiul, căci atunci vei orbi cu totul.“

„Rândunel, Rândunel, mic Rândunel,“ zise Prințul, „fă precum îți poruncesc.“ Și așa el ciuguli celălalt ochi al Prințului și se repezi în zbor cu el în cioc. Trecu ca o săgeată pe lângă fetița cu chibrituri și-i strecură pe furis safirul în palmă. „Ce frumoasă sticlă,“ strigă fetița; și alergă râzând acasă.

Apoi Rândunelul se întoarse iarăș la Prinț. „Acum ești orb,” îi zise, „voi sta cu tine întotdeauna.“

„Nu, mic Rândunel,” zise sărmanul Prinț, „trebuie să pleci acum în Egypt.“

„Nu te voi părăsi niciodată,” zise Rândunelul și se culcă la picioarele Prințului.

A doua zi, din zori până în seară, el șezu pe umerii Prințului și îi povesti despre câte văzuse prin locuri streine. Ii povesti despre păsările roșii „ibis“, cari stau în cârduri lungi pe malurile Nilului și prind în ciocuri peștișori de aur; despre Sfinx, care e bătrân cât lumea, trăește în pustie și știe toate câte sunt; despre negustorii ce pășesc agale alături de cămilele lor și poartă în mâni mărgele de chihlimbar; despre Regele ce domnește peste Munții Lunii, care e tot atât de negru ca și abanosul și adoră un cristal mare; despre șarpele cel mare și verde ce doarme în crengile unui palmier și are douăzeci de preoți ce-l hrănesc cu turte de miere;

despre piticii cari plutesc peste un lac mare pe frunze mari și late și se războiesc fără contenire cu fluturii.

„Scump Rândunel“, zise Prințul, „îmi povestești despre minunate lucruri, dar mai minunat lucru de cât toate e suferința oamenilor. Nu e pe lume nici o Taină mai mare de cât Mizeria. Rogu-te zboară desupra cetății și povestește-mi ce-ai văzut.“

Și așa Rândunelul prinse a zbura deasupra cetății celei mari și văzu cum bogații se desfătau și se veseleau în casele lor frumoase, pe când cerșetorii stau la porți.

Sbură prin ulițe posomorâte și văzu fețele cele albe ale copiilor muritori de foame privind vag în străzile negre.

Sub boltitura unui pod doi băeți mitei se încleștaseră în brațe, ca să-și ție unul altuia de cald.

„Cât suntem de flămânzi!“ ziseră ei.

„N'aveți voie să stați aici,“ le strigă Polițistul, iar ei eșiră în ploaie.

Apoi zbură înapoi la Prinț și-i

spuse ce văzuse.

„Sunt poleit cu aur fin,“ zise Prințul, „ia-l de pe mine foiță de foiță și dă-l săracilor mei; cei în viață își închipuesc că aurul îi poate face fericiți.“

Rândunelul ciuguli foiță de foiță de aur ales până ce Prințul Fericit păru cu totul sur și aspru. Foiță după foiță de aur ales duse el săracilor, și fețele copiilor se înseninară, prinseră a râde; și începură a se juca pe stradă.

„Acum avem pâine!“ strigau ei.

Veni zăpada și după ea gerul. Stradalele păreau durate din argint, de sticloase și strălucitoare, ce erau; sloi lungi de ghiață atârnau de streșinele caselor asemenea unor săbii de cristal, toată lumea umbla îmbrăcată în blăni, și băeții cei mici purtau căciulițe roșii și se dedeau pe ghiață.

Bietului Rândunel îi era tot mai frig și mai frig, dar nu voi să părăsească pe Prinț, într'atât îl îndrăgise.

El ciugulia fărâșuri din fața ușii brutarului, când acesta nu se uita la el

și încerca să-și ție de cald bătând din aripi.

Dar într'u sfârșit simți că nu e departe de moarte. Mai avea doară numai atâta putere câtă-i trebuia ca să zboare încă odată pe umărul Prințului. „Rămas bun, scumpul meu Prinț!“ murmură el, „vrei să mă lași să-ți sărut mâna?“

„Mă bucur din suflet că în sfârșit te-ai hotărât să mergi în Egipt,“ zise Prințul; „ai rămas aici prea îndelung; dar trebuie să mă săruți pe buze, căci îmi ești drag.“

„Nu în Egipt merg eu,“ zise Rândunelul. Merg în Casa Morții. Nu-i așa că Moartea e sora Somnului?“

Și el sărută pe Prinț pe buze; apoi căzu fără suflare la picioarele lui.

În această clipită din lăuntrul statuii se auzi o pocnitură ciudată, ca și când s'ar fi rupt ceva. Adevărul era că inima cea de plumb crăpase drept în două.

A doua zi dis de dimineață Primarul se plimba pe piață în tovărășia Consi-

lierilor Cetății. Pe când treceau pe lângă statuie Primarul își aruncă ochii spre ea. „Doamne Sfinte, ce înfățișare urâtă are Prințul!“ strigă el.

„In adevăr foarte urâtă!“ strigară Sfetnicii Cetății, cari încuviințau tot ce zicea Primarul; apoi se uitară și ei în sus la statuie.

„Rubinul i-a căzut din spadă, ochii i-au dispărut și nu mai e daurit,“ zise Primarul; „Intr'adevăr pare un cerșetor!“

„Pare un cerșetor,“ ziseră Sfetnicii orașului.

„Și iată la picioarele lui o păsărică moartă!“ continuă Primarul. „Trebuie să dau poruncă că păsările n'au voie să moară aici.“

Și Secretarul orașului își făcu o însemnare, ca să nu uite ideia.

Dădură jos statuia Prințului Fericit. „Nu mai e frumos, deci nu mai e folositor!“ zise Profesorul de Arte dela Universitate.

Apoi topiră statuia într'un cuptor

și Primarul țină o adunare a Obștii cetățenești, pentru a se lua o hotărâre ce să se facă cu metalul.

„Firește trebuie să facem o altă statuă,” zise el; „va fi o statuie a mea.”

„Ba a mea”, zicea fiecare dintre Sfetnicii orașului și se porniră pe sfadă. Când i-am ascultat în urmă nu conțineră cu cearta.

„Ce lucru ciudat”, zise supraveghietorul turnătorilor. „Inima asta crăpată de plumb nu vrea cu nici un preț să se topească în cuptor. Trebuie s'o lepădăm!” Și așa o aruncară pe o grămadă de gunoi, unde zăcea și Rândunelul cel mort.

„Adu-mi cele mai prețioase lucruri din Cetate,” zise Domnul Ingerilor săi. Și Ingerii îi aduseră inima de plumb și păsărica cea moartă.

„Dreaptă alegere ați îndeplinit,” zise Domnul, căci această pasăre va cânta pentru vecie în grădina Paradisului meu, iar Prințul Fericit mă va preamări în Cetatea mea de Aur.”

Trandafirul și Privighetoarea

(„The Nightingale and the Rose“)

«Ea a zis că numai atunci va dansa cu mine când îi voi aduce trandafiri roșii», se plângea tânărul student, — «dar vai! în toată grădina mea nu am găsit nici o roză roșie».

Privighetoarea îl auzi din cuibul ei, ce era într'un stejar bătrân; privi printre frunze și se uimi.

— «Să nu aflu nici o roză roșie în toată grădina!» Iar ochii lui frumoși se umplură de lacrimi.

«Ah! ce lucruri mărunte pot da fericirea! Am citit tot ce au scris înțelepții și stăpânesc toate tainele filosofiei: dar ce folos! toată viața mea e pierdută din pricina unei roze».

— «In sfârșit iată unul care iubește cu adevărat», zise Privighetoarea. «Am

cântat pentru el noapți dearându-l, deși nu îl cunoșteam, noapți dearându-l le-am spus stelelor povestea; însfârșit, ochii mei îl văd: părul lui e negru ca floarea de hyacinth, iar buzele-i sunt roșii ca și roza dorințelor sale; dar pasiunea i-a făcut fața de culoarea izvorului palid, și suferința și-a pus pecetia pe fruntea sa».

— «Prințul va da un bal mâine seară», murmură tânărul student; și iubita mea va fi acolo. Dacă îi voi duce o roză roșie va dansa cu mine până'n zori. Dacă îi voi duce o roză roșie o voi cuprinde în brațele mele, iar ea își va rezema căpșorul pe umărul meu; iar mâna mea va strânge mâna ei cu căldură. Dar în zadar! nu găsesc nici o roză roșie în toată grădina mea: și ea va trece pe lângă mine fără să mă bage în seamă, iar inima-mi se va frânge».

— „Acesta e într'adevăr un îndrăgostit credincios“ își zise Privighetoarea. „Ceeace eu cânt—el suferă, și ceeace pe mine mă încântă—pe el îi doare. Desi-

gur iubirea e ciudată. E mai neprețuită de cât smaraldele și mai scumpă de cât opalele fine. Perlele și granatele n'o pot cumpăra. Nu se vinde și nici poate fi cumpărată cu aur“.

— „Muzicanții își vor lua locurile pe estradă“, zise tânărul student, și vor cânta din instrumentele lor cu coarde; iubita mea va dansa în sunetul harpei și al violinei. Dansul ei va fi atât de ușor încât piciorușele-i nu vor atinge pardoseala, iar curtenii vor roî în jurul ei în hainele lor colorate. Numai cu mine nu va dansa, fiindcă n'am găsit roza cea roșie“. Și se trânti în iarbă, își îngroapă fața în mâni și plânse îndelung.

— „De ce plânge?“ întrebă o mică șopârlă verde,— și trecu în fugă pe lângă el, cu coada ridicată în aer.

— „De ce?“ zise un fluture care zbura de colo până colo după o rază de soare.

— „De ce?“ șopti o mărgărită vecinei sale.

— „Plânge după o roză roșie“, zise Privighetoarea.

— „Numai pentru o roză roșie!“ strigară tustrei.

— „Ce ridicol, ce ridicol“ și mica șopârlă, care era o fire cinică, râse din inimă.

Dar Privighetoarea înțelegea pricina tainică a tristeții studentului; stă tăcută în stejar și se gândiă la misterele Iubirii.

De odată își întinse aripele-i brune și se avântă în văzduh. Trecu prin pădure ca o umbră și întocmai ca o umbră pluti deasupra grădinii. În mijlocul unui strat se află o răsură de toată frumusețea; o zări, își îndreptă sborul spre ea și se așeză pe o rămurea.

— „Dă-mi o roză roșie, zise ea, și-ți voi cânta cel mai dulce cântec al meu“.

Dar răsura clătină din cap.

— „Rozele mele sunt albe, răspunse ea, așa de albe ca și spuma mării și încă mai albe decât zăpada munților. Dar du-te la fratele meu care crește lângă vechiul cadran solar și poate că el îți va da ce dorești“

Și astfel Privighetoarea sbură înspre trandafirul care creștea lângă vechiul cadran solar.

— „Dă-mi o roză roșie, se rugă ea, și îți voi cânta cel mai dulce cântec al meu“,

Dar trandafirul clătină din cap,

— „Rozele mele sunt galbene, răspunse el, așa de galbene cum e părul sirenei legat pe tronul-i de ambră și încă și mai galbene de cât narcisa galbenă ce'nfloarește în livadă înainte de a veni cosașul cu coasa. Dar du-te la fratele meu ce crește sub fereastra studentului și el îți va da poate ce dorești.“

Și astfel priveghetoarea sbură înspre Trandafirul ce creștea sub fereastra studentului.

— „Dă-mi o roză roșie, se rugă ea, și îți voi cânta cel mai dulce cântec al meu“.

Dar trandafirul clătină din cap.

— „Rozele mele sunt roșii, așa de roșii cum sunt picioarele porumbiței și încă și mai roșii decât brațele de mărgean ce se leagănă în fundul mărilor. Dar iarna mi-a înghețat vinele, gerul

mi-a pălit mugurii, iar furtuna mi-a rupt ramurile și de aceea anul acesta nu voi avea nici o roză.“

— „Vreau numai o singură roză roșie, zise Privighetoarea. Nu cunoști vre-un mijloc prin care ași putea-o dobândi?“

— „Este un mijloc, răspunse Trandafirul, dar este atât de grozav încât nu îndrăsnesc să ți-l destăinuesc.“

— „Poți să mi-l spui, zise Privighetoarea, eu nu mă tem“.

— „Dacă dorești o roză roșie, zise Trandafirul, trebuie s'o plăsmuești din cântec sub rasă de lună, și s'o colorezi cu sângele inimii tale. Imi vei cânta cu pieptul alipit în dreptul unui ghimpe; va trebui să-mi cânti noaptea întregă; iar ghimpele îți va pătrunde în inimă și sângele vieții tale va trece în vinele mele și va fi al meu“.

— „Moartea e un preț prea mare pentru o roză roșie, se plânse Privighetoarea. Și mult mai fi i-e dragă Viața oricui! Ce plăcut e să locuiești în pădurea cea verde și să privești soarele în carul

lui de aur și luna în carul ei de perle. Dulce este mirosul măceșului și dulci sunt clopoștii albaștri tupilați în vale și verdele ce îmbracă colinele. Dar iubirea e mai dulce decât Viața și la urma urmei ce este inima unei pasări pe lângă inima unor îndrăgostiți?”

Și astfel își întinse aripile-i spre zbor și se avântă în văzduh.

Ca o umbră pluti deasupra grădinii și întocmai ca o umbră se strecură prin dumbravă.

Tânărul student zăcea încă în iarbă, iar lacrimile tot nu se uscaseră în ochii lui frumoși.

— „Fii fericit,” îi zise Privighetoarea. Fii fericit, vei avea roza dorințelor tale. O voi plăsmui din cântec, în raza lunii, și o voi colora cu sângele inimii mele. Tot ce-ți cer în schimb e să fii un îndrăgostit adevărat, pentru că iubirea e mai înțeleaptă decât Filosofia, deși filosofia e înțeleaptă, — și mai puternică decât Puterea, cu toate că și aceasta e puternică. Aripile ei au culoarea flacării

și asemenea văpăi e și trupul ei; buzele ei sunt dulci ca mierea, iar răsuflarea iubirii e ca mireasma inimii.

Studentul își ridică privirea din iarbă, ascultând; dar nu putu înțelege rostirea Privighetorii, pentru că el cunoștea numai ce e scris în cărți.

Dar Stejarul înțelese rostul ei și se întristă. Cât îi fusese de dragă mica Privighetoare, care își clădise cuibul în ramurile sale!

— „Cântă-mi un cântec de adio,“ șopti el. Ce pustiu îmi va fi după ce vei pleca dela mine.

Și Privighetoarea începu să-i cânte Stejarului, și vocea ei suna asemenea apei ce picură într'un vas de argint.

După ce cântecul se sfârși, studentul se ridică, scoase din buzunar un carnet de note și un creion.

— „Concertează destul de frumos“, își zicea el plimbându-se prin dumbravă, — asta nu i-o poate contesta nimeni. Dar va fi având ea oare și simțire? Mi-e teamă că nu! În realitate se-

mână majorității artiștilor: e stil din creștet până în tălpi, dar nu găsești nici un dram de sinceritate. Mă prind că nu ar fi în stare să se jertfească pentru alții. Intreg gândul îi e numai la muzică, — și toată lumea știe că artele sunt egoiste. Cu toate acestea trebuie să admitem că are câteva note frumoase în voce. Ce păcat că ele nu spun nimic și nici nu aduc vre-un folos practic“.

Ci, când Luna luci pe cer, Privighetoarea își luă sborul în spre Trandafir și își așeză pieptul în dreptul unui ghimpe. Astfel cântă noaptea întreagă sub Luna rece de cristal.

Cântă noaptea întreagă, iară ghimpele îi pătrunse pieptul adânc, tot mai adânc, și sângele vieții sale se scurse dela sine.

Cântă întâiu despre încolțirea dragostei în două inimi tinere, și pe cea mai de sus rămurea înflori o roză minunată, petală ivindu-se după petală, după cum cântec urma după cântec.

Palidă era la început ca și negura

plutitoare deasupra râului, — palidă ca picioarele dimineții și argintie ca Ari-pile Aurorei, ca umbra roză ce se oglindește într'o oglindă de argint, ca umbra unei roze în cristalul unui iaz— așa eră roza ce înflorise pe cea mai de sus rămurea a Trandafirului.

Dar Trandafirul îi spuse Privighetoarei să se apese și mai mult în ghimpe. „Apasă-te și mai mult, mică Privighetoare, zicea Trandafirul!, căci altfel ziua se va apropia, înainte ca roza să înflorească pe deplin“.

Iar Privighetoarea își apăsa și mai mult pieptul în ghimpe, și tot mai tare, tot mai tare răsună cântecul ei; căci cânta despre încolțirea pasiunii în sufletul unui bărbat și al unei femei. Și o delicată înrourare roză se ridică în petalele rozei, ca și îmbujorarea ce cuprinde fața mirelui când sărută buzele miresei sale. Dar ghimpele nu-i atinsese încă inima, astfel că inima rozei rămase tot albă, căci numai sângele inimii unei privighetori poate înroși inima unei roze.

Și Trandfirul strigă Privighetoarii să se apese și mai mult în ghimpe. „Apropie-te și mai mult, mică Privighetoare! zise Trandafirul, căci dacă nu, ziua se va apropia înainte ca să înflorească pe deplin“.

Și așa Privighetoarea se apăsă și mai mult în ghimpe și ghimpele o atinse în inimă, și o durere sălbatică îi cutremură tot trupul.

Amară, tot mai amară eră durerea și tot mai sălbatic deveniă cântecul ei, pentrucă ea cântă despre Iubirea desăvârșită prin Moarte, despre Iubirea care nu moare odată cu moartea.

Și roza cea minunată deveni roșie, întocmai ca raza cerului de răsărit.

Roș era cerul de petale și roșie ca rubinul eră inima rozei.

Dar vocea Privighetoarii deveni tot mai slabă și aripioarele ei începură să bată și o umbră se lăsă peste ochii ei. Mai slab, tot mai slab deveniă cântecul și simți că ceva o sugrumă.

Apoi izbucni încă odată în cântec: cântecul din urmă.

Luna albă îl auzi, și uitând de Auroră, se opri pe cer.

Roza cea roșie auzi cântecul și petalele ei, ce tremurau de extaz, le deschise vântului rece al dimineții.

Ecoul purtă cântecul în peșterile de purpură ale munților și trezi din visuri pe păstorii adormiți. Pluti printre țesăturile râului, iar râul îi duse cântecul până la mare.

— „Privește, privește, strigă Trandafirul, roza e gata; dar Privighetoarea nu răspunse nimic, căci zăcea moartă în iarba înaltă, cu ghimpele înfipt în inimă.

Iar la amiază, studentul își deschise fereastra și privi afară.

— „Ah, ce noroc neașteptat! strigă el; iată o roză roșie! Niciodată n'am văzut o astfel de roză! E așa de frumoasă, încât sunt sigur că trebuie să aibă un nume latinesc foarte lung“.

Se coborî și o culese.

Apoi își luă pălăria, și plecă în grabă spre casa Profesorului, cu roza în mână.

Fiica Profesorului ședea în fața ușii și depănă mătase albastră, iar un cățeluș se tolănia la picioarele ei.

— „Mi-ai spus că vei dansa cu mine, dacă îți voi aduce o roză roșie. zise studentul. Iată ți-am adus cea mai roșie roză din lume. O vei purta seara aceasta lângă inima ta, și pe când vom dansa împreună ea îți va povesti cât de mult te iubesc“.

Dar copila își încreți fruntea.

— „Mi-e teamă că nu se va potrivi cu haina mea, răspunse ea; și afară de asta, — nepotul Șambelanului mi-a trimis câteva giuvaere adevărate, și ori cine știe că giuvaerele sunt cu mult mai scumpe decât florile“.

— Pe cuvântul meu, ești o ființă foarte ingrată“, zise studentul supărat, și aruncă roza în stradă, unde căzù într'un șanț, iar roata unui car o strivi.

— „Ingrată!“ zise copila. „Știi ce? ești foarte necioplit; și la urma urmei cine ești tu? Un biet student. Nu cred să ai catarama de argint la picioare, ca nepotul Șambelanului“.

Apoi se ridică și intră în casă.

— „Ce prostie e și Iubirea“, zise studentul plecând. „Nu e nici pe jumătate atât de folositoare ca Logica, pentru că nu dovedește nimic, și-ți povestește tot de lucruri ce nu se întâmplă niciodată, făcându-te să crezi în lucruri ce nu există în realitate. De fapt, e foarte nepractică, și de oarece în ziua de astăzi principalul e să fii practic, mă voi reîntoarce la Filosofie și voi studia Metafisica“.

Și astfel se întoarse în odaia sa, scoase din rafturi o bucoavnă prăfuită și... începù să citească.

URIASUL EGOIST

(„The selfish Giant“)

În fiecare după amiazi, când se întorceau dela școală, copiii obicinuiau să meargă să se joace în grădina Uriasului.

Eră o grădină mare, de toată frumusețea, cu iarbă verde și moale.

„Ici și colo, împrăștiate prin iarbă, se vedeau flori frumoase ca niște stele și mai erau și doisprezece piersici, care primăvara izbucneau în flori delicate, roze și de culoarea perlelor—iar toamna purtau roade bogate. Păsărelele stăteau în ramurile arborilor și cântau atât de dulce încât copiii obicinuiau să se oprească din joc ca să le asculte cântecul. „Ce fericiți suntem noi aici!“ își ziceau unii altora.

Intr'o bună zi Uriaşul se întoarce. Fusese în vizită la prietenul său, Zmeul din Răsărit, și rămăsese la el șapte ani. În cei șapte ani spusese tot ce avea de spus, căci conversația lui eră foarte liniștită; și astfel se hotărâse să se reîntoarcă la castelul său. Când îi văzu pe copii jucându-se în grădină.

— „Ce faceți voi aici?“ strigă el cu voce foarte aspră.

Copiii fugiră în toate părțile.

„Grădina mea este grădina mea“, zise Uriaşul; „asta trebuie s'o înțeleagă oricine și nu voiesc să se joace niméni într'insa afară de mine“. Și așa, el clădi un zid înalt în jurul grădinii, și puse o tablă pe care putea citi oricine:

CEI CE VOR INTRA VOR FI PEDEPSIȚI

Uriaşul eră foarte egoist.

Bieții copii nu mai aveau unde să se joace. Incercară să se joace pe drum,

dar drumul erà foarte prăfos și plin de pietre colțuroase: de aceea nu le plăcea. De obicei, după ce scăpau dela școală, dădeam târcoale împrejurul zidului și vorbeau despre grădina cea frumoasă de dincolo de el. „Ce fericiți eram noi acolo!“ își ziceau unii altora.

Veni apoi primăvara, când tot ținutul era plin de floricele și păsări cântătoare; numai în grădina Uriașului cel egoist erà iarnă. Păsărelele nici nu se gândeau să cânte într'însa, fiindcă copiii nu erau acolo, iar pomii uitară să mai înflorească.

Intr'o zi, o prea frumoasă floare își înălță capul din iarbă; dar când văzù tabla se întristă atât de mult gândindu-se la bieții copiii, încât se tupilă din nou la pământ și adormi.

Singurii cari se bucurau de aceasta erau Zăpada și Gerul. „Primăvara a uitat grădina aceasta“ ziceau ei, „Și astfel vom putea petrece aici tot anul“. Zăpada acoperi iarba cu mantaua ei mare și albă, iar Gerul prinse să poleiască cu argint pomii grădinii. Poftiră apoi la ei și pe Crivăt

Şi Crivăţul primi bucuros.

Era înfăşurat în blăni şi cât ţinea ziua vuiă şi mugă prin grădină suflând la pământ ramurile. „Ce loc încântător“, zicea el. „Ar fi bine să rugăm Grindina să ne facă o vizită.

Şi astfel veni şi Grindina. Timp de trei ceasuri în fiecare zi răpăia pe acoperişul castelului; şi era atât de svăpăiată încât sfărâma o mulţime de olane; apoi pornia să alerge de jur împrejurul grădinei cât putea de repede. Hainele-i erau cenuşii şi suflarea rece ca gheaţa.

— „Nu pot deloc pricepe de ce întârzie atâta Primăvara“, zicea Uriaşul egoist stând la fereastră şi privind grădina ce eră copleşită de albeaţa zăpezii. „Totuşi, nădăjduesc că vremea se va îndrepta“.

Dar Primăvara nu mai venia,—şi nici Vara. Toamna dăruî toate grădinile învecinate cu roade aurii, numai grădini Uriaşului nu-i dăruî nimic. „Oh! e prea egoist“, zicea Ea. Şi astfel în grădina Uriaşului domneau Iarna şi Crivăţul. Şi Grindina şi Crivăţul învârteau hora printre pomii grădini.

Intr'o dimineață, după ce se deșteptase din somn, Uriașul stătea tolănit în pat, când auzi o muzică de o nespusă dulceață. Eră un zvon atât de dulce pentru urechile lui, încât crezu că trec muzicanții Regelui. De fapt eră numai un sticlete mititel, care cântă lângă fereastra lui, dar vezi! trecuse atâta amar de vreme de când în grădina lui nu mai auzise cântecul păsărelelor, încât i se părù că aude cea mai fermecătoare muzică din lume. Apoi Grindina se opri din joc, iar Crivățul își întrerupse mugetul și un miros îmbătător se furișă la el prin fereastra deschisă.

— „In sfârșit, cred că a venit și Primăvara“, zise Uriașul: sări apoi din pat și privi afară.

Ce văzù?

Văzù o priveliște minunată. Copiii se furișaseră în grădină printr'o știrbitură a zidului și ședeau pe crăcile pomilor. In fiecare pom, pe care-l puteai zări, stă câte un copilaș. Și pomii erau atât de veseli de reîntoarcerea copiilor, încât

se acoperiseră de flori și își legănav brațele cu blândețe deasupra capetelor lor. Păsărelele sburau în jur și ciripeau din tot sufletul, iar florile priveau în sus din iarba cea verde și zâmbeau.

Eră o vedere plină de drăgălășie, numai într'un colț eră încă Iarnă. In cel mai îndepărtat colț al grădinii și acolo stă un copilaș mititel. Eră atât de mic încât nu putea ajunge până la ramurile pomului; se învârtia în jurul pomului și plângea amarnic. Bietul pom eră încă plin de gheață și zăpadă, iar Crivățul suflă și ningea în juru-i. — „Urcă-te sus copile“, zicea Pomul și își plecă ramurile cât putea. Dar copilul eră prea mititel.

Privind afară, Uriaşului i se topi inima.

— „Ce egoist am fost!“ își zise el, acum pricep dece nu vroia Primăvara să vie în grădina mea. Mă duc să ridic pe bietul copilaș în pom, apoi am să dărâm zidul la pământ, iar grădina mea va fi locul de joc al copiilor pentru tot-

deauna.—Erà cu adevărat întristat de ceea ce făcuse.

Zicând acestea, se coborî pe scări, deschise încetișor poarta castelului și merse în grădină. Dar copiii când îl zăriră se îngroziră atât de mult, încât fugiră care încotro, iar grădina fù din nou cuprinsă de Iarnă. Singur copilașul cel mititel nu fugi, căci ochii lui erau așa de plini de lacrimi încât nu putuse zări pe Uriaș apropiindu-se. Uriașul se furișă îndărătul lui, îl cuprinse cu gingășie în mâni și îl ridică în pom.

Pomul zbucni în flori și păsărelele veniră și cântară în ramurile lui, iar băețașul își întinse cele două brațe și cuprinse gâtul Uriașului sărutându-l. Ceilalți copii, când zăriră pe Uriaș că nu erà rău ca mai înainte, se reîntoarseră în fugă, și odată cu ei veni și Primăvara.

De acum înainte grădina va fi a voastră, copilașilor“, zise Uriașul, apoi luă o secure mare și dărâmă zidul la pământ. Iar când pe la amiazi oamenii

începură să pornească înspre târg, aflară pe Uriaş jucându-se cu copiii în cea mai frumoasă grădină pe care o văzuseră vreodată.

Se jucară copiii toată ziua, iar seara veniră la Uriaş ca să-şi ia rămas bun.

— „Dar unde-i micul vostru tovarăş? Unde-i băeţaşul pe care l-am ridicat eu în pom?“ Uriaşul îl îndrăgise, fiindcă copilul îl sărutase.

— „Nu ştim unde e“, răspunse copiii,
— „a plecat“.

— „Să nu uitaţi să-i spuneţi să vină mâine aici, zise Uriaşul. Copiii răspunseră că ei nu ştiu unde locuieşte şi că până atunci nu-l mai văzuseră niciodată. Uriaşul fu cuprins de o tristeţă adâncă.

În fiecare după amiază, după ce sfârşeau cu şcoala, copiii veneau şi se jucau cu Uriaşul.

Dar copilaşul pe care îl iubia Uriaşul atât de mult—nu se mai întoarse. Uriaşul eră foarte prietenos cu toţi copiii, deşi îl doria foarte mult pe micul lui prieten, şi adesea pomenia de el.

— „Cât aş dori să-l văd!“ zicea în fiecare zi.

Trecură ani, iar Uriaşul îmbătrânise foarte şi eră cu totul slăbit.

Nu mai putea să se joace, ci sta într'un enorm jilţ şi supraveghia jocurile copiilor, admirându-şi grădina.

— „Am multe flori frumoase, dar copiii sunt cele mai frumoase flori“.

Intr'o dimineaţă de iarnă privi afară în timp ce se îmbracă. Acum nu mai eră Iarnă, căci ştia că Primăvara eră numai adormită şi că florile se odihneau. Deodată se frecă la ochi, crezând că se înşeală.

Şi privi,—privi timp îndelungat. În adevăr, eră o privelişte minunată. În colţul cel mai îndepărtat al grădinii eră un pom încărcat cu frumoase flori albe. Toate ramurile lui erau de aur şi de ele atârnavă roade de argint, iar dedesupt stetea copilaşul cel atât de drag Uriaşului.

Se coborî în grabă, cuprins de o bucurie nebună, şi ajunse până aproape de

copil. Dar până când se apropie de el, fața lui se roși de mânie și zise:

— „Cine-a îndrăznit să te rănească pe Tine?„ Căci în palmele copilului se vedeau urmele a două cuie, și urmele a două cuie se vedeau și pe piciorușele lui.

— „Cine-a îndrăznit să te rănească pe Tine?“ strigă Uriașul, „spune-mi-l, că să iau paloșul meu cel mare și să-l zdrobesc pe loc.

— „Nu așa!“ răspunse copilul; căci acestea sunt rănila Iubirii“.

— „Cine ești Tu?“ îl întrebă Uriașul, care cuprins de un nedeslușit simțimânt de venerație simți genuchii lui îndoindu-se în fața copilului.

Copilul surâse Uriașului și îi zise;

— „Odată m'ai lăsat să mă joc în grădina ta; astăzi să vii și tu cu mine în grădina Mea, care e Paradisul“.

Iar când în după amiaza zilei aceleia copiii alergară ca de obicei prin grădină, îl aflară pe Uriaș zăcând mort sub pom, acoperit, copleșit de florile albe.

Muzicantul Orb

Povestire de KOROLENKO

TRADUCERE DE d-nul SOCOR

No. 373—373 bis

Această scriere apărută în 1889 și *Visul lui Makar*, sunt capodoperele marelui scriitor Rus.

MUZICANTUL ORB

e considerat de critica cea mai severă ca un minunat poem în proză, admirabil prin melancolia-i, ce te pătrunde, te mișcă până la lacrimi și te face mai bun în acelaș timp, prin sentimentele ce îți inspiră.

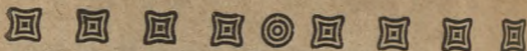
Povestirea aceasta e unica în toate literaturile și, dela aparițiunea ei, a fost imediat tradusă în toate limbile și face deliciul a milioane de cititori.

Prețul 12 lei.

Catalogul „Bibliotecii pentru toți” se trimete gratuit, la cerere, de către Librăria editoare „Universala” Alcalay & Co., București, Calea Victoriei, 27.

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

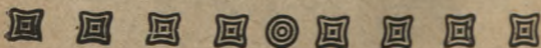
Cuvântul „Zola“ a fost multă vreme ca un strigăt de război în lumea cititoare a pământului întreg. Realismul operei sale avea adoratori pătimași, avea dușmani înverșunați. Astăzi îl citim cu toții, împăcați, obișnuiți cu loviturile sale, cu adevărurile și chiar cu cruzimile sale. Face parte și el dintre învățătorii noștri, — buni și cuminiți. „*Atacul morii*“ (No. 407) „*Cheful dela Coqueville*“ (No. 756—756 bis) „*Nantas*“ (No. 483) sunt povestiri interesante și frumoase, „*Tereza Raquin*“ este în adevăr un roman sguditor, dar nu l-ar arunca nici unul dintre noi. Ne-a deprins Andreu cu nebunia, Mirbeau cu realismul cel mai anarhic. „*Greșala abatelui Mourret*“ (No. 1076—1081) este de-a-dreptul idealism, un abis de miresme, un ocean de flori.

Stendhal

Dacă ar fi vre-odată vorba să se aleagă, dintre câte romane s'au scris în lume până astăzi, douăzeci, numai 20 cele mai însemnate, mai cuprinzătoare, cu siguranță că s'ar alege 2—3 de Balzac, unul de Dickens, și anume David Copperfield și amândouă marile romane de Stendhal:

„Sub cerul Parmei“ și „Roșu și Negru“, apărute în „Biblioteca pentru toți“, numerele 1038—43, 1044—1047.

CE E CERUL?

(ASTRONOMIE POPULARĂ)

de CAMILLE FLAMMARION

No. 357—359

Dintre toate scrierile celebrului astronom francez, cea mai cunoscută și mai populară este, de sigur **Ce e Cerul?** A avut, nu numai în Franța, dar în toate țările culte, unde a fost tradusă, succesul cel mai desăvârșit. Explicația acestui fapt stă în talentul de popularizator al lui Flammarion, în darul lui neîntrecut de a prezenta adevărurile științifice cele mai grele sub o formă ușoară, plăcută și pe înțelesul tuturor. În lucrarea aceasta, învățatul francez a voit, după cum spune singur, să rezume pentru o mai ușoară citire, la îndemâna tuturor inteligențelor curioase de a se instrui, totalitatea descoperirilor și să facă o cărticică, care să fie un roman al cerului. Și e chiar un roman. Cititorul e captivat de la început de frumusețea stilului și citește o operă aleasă literară; abia la sfârșit bagă de seamă că a rămas cu multe, variate și serioase cunoștințe astronomice.

Traducerea — făcută cu multă îngrijire de d. Victor Anestin — e prevăzută cu 64 gravuri, care fac și mai lesnicioasă înțelegerea cuprinsului. **Prețul 18 lei.**

De acest autor „Biblioteca pentru Toți” a mai publicat interesante lucrări după cum se poate vedea în catalogul „Bibliotecii pentru toți”; cataloage se trimet gratuit la cerere de către **Librăria editoare „Universala” Alcalay & Co. București, Calea Victoriei, 27.**

Viață de Artist

(VIE DE BOHÈME)

Vestitul roman de HENRI MURGER

e una din scrierile ce trebuia să figureze în *Biblioteca pentru toți*. Spiritual, vesel, dulos, pe alocuri dramatic, romanul lui Murger, la început de un comic irezistibil, are o acțiune din cele mai fanteziste, care se desfășură în scene pline de viață, nebune, cari, spre sfârșitul romanului sunt pline de un lirism emoționând până la lacrimi. S'ar putea spune că «Viață de Artist» e romanul artiștilor cari trăesc din veselie și iubire în lipsă de bani. Masetta, eroina romanului, e un delicios tip de femeie, înamorată la nebunie de un poet sărac, dar în acelaș timp ușoară ca fluturii primăverii. Dar mișcătoarea figură a sărmanel Mimi și fantastica asociație a artiștilor : Rudolf, Coline, Marce și Schaunard pe cari i-apropie întâmplarea ! Toți aceștia se mișcă și trăiesc într'o nesfârșită serie de scene încântătoare... N-rele 562—565. Prețul 24 lei.